

Fiatalok

Részlet Gajdos Tibor készülő regényéből

Még mint gyermek, a kacagtató vígjátékokat élvezte János, anyja oldalán, a Polgári Kör nézőterén. Senkit sem ismert azok közül, akik kifestett arccal, különös ruhákba bújtatva ugráltak, táncoltak és énekeltek a színpadon, nem tudta honnan ered az a szép, színes fény és a zenészeket is csak sejtette, pedig azok közül jónéhányat ismert, hiszen a környéken laktak. Csak az öreg jegyszédőnéit ismerte és az öregasszony barátságatlan, szigorú arca még sokáig élt emlékezetében. Az egész épületnek volt valami titokzatos varázsa és játszótársaival együtt sokszor bámult a nagykapu résein keresztül az udvar mélyére, amelynek giz-gazzal benőtt, hiányos kövezetén mindig hevert néhány színes, megrozszant kulissza.

Most a kis mellékajton jutott az épület belsejébe, egy hosszúkás terembe. A fal mentén álló kis asztalok mellett emberek ültek. A füst vastagon terjengett a helyiségben, a távolabb ülők arcát nem is lehetett tisztán látni. Az egyik asztalnál dominókockák csapódtak élesen a viaszkosvászonnal bevont deszkalapokra, a másik asztalnál kártyások szívták idegesen a szívat, de akadt néhány sakkozó is, akik már, úgy-látszik, megszokták ezt a zajt és egykedvűen emelgették a figurákat.

A szemközti falon függő hatalmas portré szigorú arcú, kikent baszú úriembert ábrázolt, amint balkezében nyitott könyvet tartva a Polgári Kör népművelési hivatásának gyakorlására igyekszik felhívni füstbekeveredett, játékokba mélyedt polgártársait. A nagy képet azonban már az újoncokon kívül senki sem vette észre. Éppúgy hozzátartozott a teremhez, mint a kopott-zöld székek, vagy az agyonégetett hamutálcák.

Amikor János Barsi Jenővel együtt végighaladt a helységen, néhányan barátságatlan tekintettel kísérték útjukat és az egyik cvikkeres dominózó félhangosan megjegyezte:

— Jönnék már a lármázók!

Az asztaltársak szóltanul, de jelentőségteljesen bólintottak és folytatták játékukat, amely semmiképpen sem volt csendesnek nevezhető.

A két fiú egy nagyobb terembe lépett. Egy hosszú, zöld posztóval borított asztal előtt tizennégy-tizenöt széksor állt. Az asztal körül már néhányan álltak és fölfigyelték az újonnan jöttekre.

Jenő, ismerőst látva a csoportban, köszönést mormolt fogai között, János pedig fejével biccentett feléjük és Jenőt a terem hátsó sarkába, az utolsó széksorba igyekezett fuszkolni.

— Mehetnénk előre, János...

János tagadólággal rázta fejét:

— Hagyd csak, jobban szeretek a sarokba húzódni.

— Gondoltam, bemutatlak ezeknek az embereknek.

De János ekkor már el is helyezkedett a kiszemelt helyen. Közvetlen utánuk még néhányan jöttek be és rövid tétovázás után leültek a hátsó sorok egyikébe. Jenő közben az asztalkörüli csoport tagjainak ismeretéséhez fogott:

— Az a fiatalember, aki könyökére támaszkodva ül a balszéken és szótlánul figyel a többieket, Tár László, újságíró. Egyébként az idén diplomál jogból és igen olvasott ember hírében áll. Tőle jobbra, az a feketehajú, nagytermetű fiatalember Póts Péter költő, valószínűleg olvastad már verseit. Mit csodálkozol? Nem látszik költőnek? Mások is így vélekednek. Inkább megtermett kovácssegédre hasonlít. Egyébként igen finomlelkű, érzékeny ember. Az a szemüveges, sovány fiú hivatalnok egy fűszernagykereskedésben. Remete Ernő a neve, nem költő, nem is újságíró, de kitűnő szervező és nagyon hasznos ember. A lányt, aki velük van, nem ismerem közelebről, de leginkább Remetével látom. Irénnek hívják. Azt hiszem, egyetemi hallgató, Beográdban tanul. De nézd csak, éppen most érkezett meg dr. Sós. Mindannyian köréje csoportosulnak. Amint látod, ő itt a központi személyiség. Dr. Sós Zoltán orvos, az ifjúság legidősebb és legtekintélyesebb alakja...

Miközben Jenő még két-három emberről adott rövid jellemzést, a sorok mindjobban megteltek. Alig állt valaki magánosan, kisebb csoportok alakultak ki, mindenki igyekezett ismerősökre találni. Az összegyűlt fiatal emberek között nem egy magakorabeli fiút látott, de voltak jóval idősebbek is, akiket nem ismert. Arra gondolt, hogy valószínűleg ezek is, akárcsak ő, megkérdeztek valakit, mielőtt eljöttek volna erre a gyűlésre. Őt Jenő hívta, de mielőtt elhatározta, hogy eljön vele, megkérdezte Tallóst. Tallóstól mostanában sokszor kért tanácsot. Amióta olyan nyíltan tette fel a kérdést, abban a „vörös” ügyben, valahogy egészen összebarátkoztak. Olyan szépen magyarázta meg a dolgokat, hogy azóta csaknem teljesen tisztában van annak a szónak az értelmével. No azért nem egészen, mert, mint Tallós is mondta, ezt nem lehet néhány mondattal tisztázni. Abban azonban megállapodtak, hogy az üzemben nem mutatnak különösebb barátságot egymás iránt. A könyvet, amelyet utóljára kapott, Gergely a lakására vitte. Odahaza nem is csináltak belőle kérdést. Semmi feltűnő nem volt a tisztánöltözött, jómodorú fiatalember látogatásában. Még édesanyja sem gyanakodott, pedig ő jól végignéz mindenkit, aki csak az udvarba is beteszi a lábát.

Tallós azt mondta, hogy elmehet — sőt el kell mennie. Ott a helye, részt kell vennie az ifjúság felvilágosító munkájában. Igaz, valami sokat nem tud, de majd tanul. Talán ezektől is tanulhat, akik az asztal körül álldogálnak.

Azok éppen abbahagyták a beszélgetést és most egymásután foglalták el helyüket. Csak hároman maradtak az asztalnál, a többiek az

első sorban ültek le. A fiatalok között is csendesedett a lárma és a tekintetek az asztal körül ülőkre szegeződtek.

Talán már meg is kezdték volna a munkát, de kicsapódott az ajtó és egy kisebb csoport lépett a terembe, amelynek lármás megjelenése az egész gyülekezet figyelmét magára vonta.

— Nézd csak, ezek már majd elkezdték nélkülnk! — kiáltott az élen haladó fiatalember, mind közül a leghangosabb.

Dr. Sós ajkán gúnyos mosoly jelent meg. Aztán bólintott, mint aki szinte várta a csoport megjelenését.

— Te, ez Szondy Feri! — szólt János a nyugodtan ülő Barsihoz.

— Igen. Meg a bandája. Mostanában el se lehet őt képzelni Czi-mer, meg még néhány hasonszőrű fickó nélkül.

Szondy közben vasfag szemüvegén keresztül kihívóan pásztázta végig rövidlátó szemeivel az asztalnál ülőket, majd négytagú csoportjával együtt elfoglalta a helyet ugyanabban a sorban, ahol János ült. Amikor észrevette a fiút, fölemelkedett és tettetett örömmel köszöntötte:

— Szervusz Máté! — Hát te is ide merészkedtél?

Az utóbbi szavak, amelyeket már kevésbé barátságosan fűzött a köszöntéshez, arra kényszerítették Jánost, hogy pirulva fordítsa el arcát Szondytól és úgy tett, mintha észre sem vette volna a hangoskodó fiatalembert.

Az asztal körül ülők szóftanul figyelték a lármás csoport fészkelődését és látszott rajtuk, hogy tisztában vannak Szondy társaságának szándékával.

Amikor némileg mégis elcsendesültek, Póts Péter felállt, megigazította nyakkendőjét, végignézett az összegyűlteken és a kezdeményező bizottság nevében megnyitotta az összejövetelt.

— Tekintve, hogy összejövetelünkön eredményes munkát akarunk végezni — mondotta rövid megnyitójában — arra kell törekednünk, hogy minden kérdésben egységes álláspontra jussunk. Ezért kérem a megjelent ifjúságot, hogy biztosítsa munkánk zavartalanságát és felszólalásaival járuljon hozzá a meghozandó határozatok helyes és szilárd alapjaihoz.

Az utolsó mondatoknál a Szondy-csoportra tekintett — még pedig nem is túlbarátságosan, mintha éppen nekik szánta volna ezeket a szavakat.

Utána, Póts javaslatára, a gyűlés elfogadta a napirendet és dr. Sós kapott szót. A fiatal orvos felemelkedve helyéről kezébe vette jegyzeteit és hanyagul az asztal széléhez támaszkodott. Pár másodpercig a szembenülő arcokat figyelte, mintha mondanivalóját tekintetükből mértené, majd végigsímitva fénylő barna haját, beszélni kezdett.

Szavai a biztos talajon álló értelmiségi fölényével szövődtek egymásba és legkevésbé sem látszott rajta az alkalmi szónok zavara. Jegyzeteibe nem tekintett bele, inkább mintha csak arra szolgált volna, hogy jobban kiemeljék kezének óvatos, mértéktartó mozdulatait, amelyek olyan összhangban álltak mondataival, mint a karmester pálcájának mozgása a vezényelt zenészművetekkel.

Az ifjak már az első néhány mondat után figyelemmel kapcsolódtak össze dr. Sós gondolataival.

— ... a mi ifjúságunk életének kérdése nagyjában azonos egész Európa ifjú nemzedékének kérdésével. És a főkérdés nem más, mint a háború vagy béke hatalmas alternatívája.

— Elképzelhető-e nemzedékünk boldogulása egy háború felé rohanó és háborúzni óhajtó rendszerben? A felelet, azt hiszem, mindenki előtt világos: nem! A háború boldogtalanságot, pusztítást és halált hoz, ez bizonyos.

— És a béke? — tehetnénk fel a kérdést. Vajjon mit ígér? A béke, ifjú társaim, életet biztosít! És a pusztia lét akármilyen is, de mégis lehetőségét nyújt, hogy formáljuk, alakítsuk, sőt irányítsuk sorsunkat. Mert mi nemcsak életet, hanem szerencsés, szabad és reményteljes életet akarunk, amelyben elháríthatjuk fejünk felől a bizonytalansággal, sőtét holnappal, sőt éhséggel és halállal fenyegető damokleszi kardot.

— Am mindezért küzdeni kell. Az igazság verhetetlen fegyver, a felvilágosító tanítás sötétséget oszlató erejével csatákat lehet nyerni.

— Nem várhatunk és nem is szabad várjunk kívülről jövő megoldásokra. Tekintetünket ne fordítsuk arra, amerről nem várhatunk szabadságot, bármennyire is hívogatnak is, bennünket a jól fizetett álpróféták — a revízió nagy ideálokra hivatkozó, de valójában a kapitalista nagybirtokosok hírharangjai. A szabadság eszméje más oldalról világít és ifjúságunk tekintete arra kell, hogy forduljon, amerről a fasizmus és a reakció elleni kíméletlen harcot hirdetik, bárhol, bármilyen formában és bármilyen álarc alatt is jelentkezik ... Ezt a szellemet kell, hogy visszatükrözze lapunk, amelyet most szándékozunk megindítani. Ezt a szellemet terjessze újjászervezendő könyvtárunk, amelyet meg kell szabadítanunk a háborús uszítást és gyűlöletet terjesztő ballasztól. Ez a szellem hassa át rendezményeinket, amelyekkel a néptömegek elé lépünk ...

A beszéd alatt is érkeztek néhányan a gyűlésre. Ezek nem ültek le, hanem a fal mentén állva hallgatták dr. Sós beszámolóját. Az utolsó mondatoknál az eddigi csendet mozgolódás váltotta fel, a fal mentén állók közül egyesek félhangos beszélgetésbe kezdtek. Valaki rövid megjegyzést küldött dr. Sós felé, amelyet azonban csak páran, a hátsó sorban ülők hallottak. Szondy fészkelődni kezdett a széken, majd felállt és meglehetősen zajjal kivonult a széksorok közül, hogy a fal mentén állógálókhoz csatlakozzék.

A nyugodtan ülő ifjak közül többen pisszegve utasították rendre Szondyt, de ez szemtelenül vigyorogva, szétvetett lábakkal és karbatett kézzel bámult dr. Sós arcába.

— Szondy elemében van! — jegyezte meg Jenő.

— Úgy látszik, valami botrányfelének központja szerezne lenni. Ugyanolyan, mint az iskolában.

— De itt keményebb diókba ütközik! ...

Póts Péter emelkedett fel ismét és vitára szólította fel a jelenlevőket.

— Komoly hozzászólásokkal előrevisszük munkánkat. Akik botrányt akarnak, azok nem jó helyen járnak. Mi nem tűrhetjük, hogy néhány meggondolatlan tökfilkó rendőrségi beavatkozást provokáljon!

Kihúzta a léta termetét és tekintetét a békétlenkedőkre szegezve néhány pillanatra némán állt, hangsúlyozva figyelmeztetésének jelentőségét. Utána több, mint egy percig senki sem jelentkezett szólásra, míg végül egy sovány, kistermetű fiú kért szót. Helyeselte a beszámoló célkitűzéseit, de figyelmeztette a jelenlévőket, hogy a tervek megvalósítása sok nehézségbe fog ütközni.

— Egész sereg avult felfogással, rosszindulattal és társadalmi gátlással vesszük fel a harcot. Én a magam részéről vállalom minden áldozatot és remélem, így gondolják a többiek is, akik már eljöttek és sokan, akik nincsenek jelen. Akik pedig nem tolni, hanem kötni akarják szekerünk kerekét, — fejezte be felszólalását — azok hagyják el ezt a helyet, mert közöttünk nincs mit keresniök.

— Eszünkágában sincs. Jó szórakozás ez a bolsi duma! — kiáltotta valaki a felszólaló felé.

A teremben általános zúgás támadt. Többen felálltak helyükről és fenyegető szavak csattantak fel itt is, ott is. Póts Péter felugrott és az asztalra csapott. Arca piros volt az izgalomtól és látszott, hogy nehezen türtőzteti magát. Dr. Sós éppen ellenkezőleg viselkedett, egészen nyugodt, egykedvű, sápadt arcával mintha nem is vett volna tudomást az incidensről.

— Csendet kérek! — harsogott Póts baritonja. — Újra arra kérem ifjú társaimat, hogy ne üljenek fel a kihívásoknak.

A teremben csend lett.

Az egyik sarokból egy ismeretlen férfi lépett elő és az asztal felé tartott. Amikor odaért, Póts-hoz hajolt és néhány szót súgott fülébe.

Mindenki odafigyelt.

Pótsot láthatólag kellemetlenül érintette a férfi fellépése, de felállt az asztaltól és néhány pillanatra padlóraszegezett tekintettel hallgatta az ismeretlen szavait. A férfi középtermű volt, sovány — kicsit hajlott hátából hosszan előreugró nyak tartotta rákvörös fejét, amelyből két düledt, gyulladásszerű szem szinte kiugrani készült.

— Nem ismered ezt az embert? — érdeklődött János.

— Nem! Nagyon fontoskodva magyaráz...

— Figyeld csak, milyen kárörömmel mosolyog Szondy...

Jenő is arra fordult.

— Valóban... Te! Megvan! Ez csak dekli lehet!

— Dekli?

— Igen... Ja, te nem tudod... Detektív!

Közben azok ketten befejezték a magyarázkodást, az ismeretlen férfi visszahúzódott a sarokba, Póts pedig az asztalhoz ment.

— Tisztelt ifjú barátaim! A **hatóság képviselője** figyelmeztetett bennünket, hogy ha a gyűlés folyamán nem tudjuk fenntartani a rendet, kénytelen lesz közbelépni és a gyűlést felosztatni. Ennélfogva kérem a jelenlévőket, hogy bizonyos elemek kihívásait teljes nyugalommal utasítsák vissza. Folytassuk a munkát. Ki kér szót?

Barsy Jenő jelentkezett.

— Javaslom a napirend rövidítését. Fogadjuk el a kezdeményező bizottság jelentését és mindjárt válasszuk meg a vezetőséget.

A többség elfogadta a javaslatot, csak Szondy bandája tiltakozott.
— Ragaszkodunk az eredeti napirendhez!... Nem tűrjük ezt a csalást!

Senkisésem reagált az újabb kihívásukra, csak Póts Péter hangja dörögött át a termen.

— Aki engedelmem nélkül kiabál... azaz beszél, eltávolítom a teremből.

Megint csend lett.

A többség elfogadta a jelentést. Póts ezután a belgrádi magyar egyetemisták egyik csoportjának levelét olvasta fel. A fővárosban tanuló diákok üdvözölték a Polgári Kör ifjúságának kezdeményezését. A levelet nagy tetszéssel fogadták és megtapsolták. Aztán Tar László állt fel és felolvasta javaslatát.

— Dr. Sós Zoltán... elfogadják?

— Igen! — hallatszott a helyestés...

— A vörös hősszerelmes! — hallotta János Szondy elfojtott röhögését...

János volt iskolatársára tekintett. Ha Szondy ekkor feléje néz, bizonyára megijed tekintetétől. De Szondy saját szellemeségével volt elfoglalva... Arca kipirult, homlokán izzadságcsöppek gyöngyöztek. Ahogy elkiállította megjegyzését, zsebkendőjével végigtörölte homlokát, mint aki még nagy munkára készül.

— Póts Péter — hallatszott a következő név.

— Szavalni tud, amint látjuk, írni kevésbé!... Az egész csoport röhögése követte szavait.

— Hallod Jenő! — szólt izgatottan János — ezeket ki kellene dobni. Ez hallatlan...

— Szó se lehet róla, kérlek! Főlényesen kell bánni velük, őrizzük meg méltóságunkat! Ez fontos a haladás szempontjából...

— Méltóságunkat? A fene vigye el a méltóságot, én már nem bírom hallgatni...

Közben további nevek következtek.

— ... Béres Erzsébet, Jász Imre, Barta Endre, Werner Béla...

— Na lesz egy háziszidaj is... — hangzott ismét Szondy hangja...

— ... Remete Ernő és Tar László.

— Hallották a javaslatot! Van-e ellenjavaslat? — állt fel ismét Póts.

— Van! — hangzott a válasz.

Megint Szondy volt az ellenzék szószólója. Néhány lépést tett előre két kezét zsebeibe süllyesztette és arcán cinikus mosollyal végigmérte az asztal körül ülőket.

— Az én ellenjavaslatom így hangzik: az egész rózsaszín társaság helyett becsületes magyar ifjakat válasszanak. Éspedig...

— Éspedig elég! — szakította meg Szondy mondatát egy kiáltás. János már nem ült Jenő mellett. Néhány ugrásszerű lépéssel elérte Szondyt, elkapta balkarját és erőteljes lökéssel hátrataszította. Azután, mielőtt Szondynak ideje lett volna, hogy visszanyerje egyensúlyát újabb lökéssel a csukott ajtónak lökte, amely a fántorgó test súlya alatt kivágódott és a nagyhangú fiatalember az olvasóterem padlójára zuhant.

— Elfogadjátok a javaslatot? — zúgott Póts Péter hangja ugyanabban a pillanatban.

— Igen — morajlott fel egyszerre a többség hangja. Ez a néhány szó jelentett akkor sokat, mert a hatóság képviselője — Barics detektívfelügyelő előreugrott őrhelyéről és erélyesen kiáltotta:

— A gyűlést feloszlatom!

János ott állt a terem végében és szinte mindenről elfeledkezve, dühösen hajtogatta:

— Miféle méltóság!... El kell intézni a piszkokat...

Akkor már néhányan közrefogták, hogy megakadályozzák az esetleges verekedést. Barsi szintén mellette állt és a fülébe sügta:

— Mit tettél, János?

János nem tudott felelni.

A dominózók, a Tolnai-évfolyamok olvasói és a kártyások megbotránkozva dörögtek a füstös olvasóban:

— Ez hát az ifjúság... Na mit mondtunk?... Haramiák tanyáznak a Polgári Kör falai között... Botrány!... — kiáltották minden oldalról.

Csak a nagy kép hallgatott a falon és egyre a kezében tartott könyvet kínálta a társaságnak, amely tíz perc múlva napirendre tért az esemény fölött és visszamerült a maga szórakozásába.

A terem lassan kiürült, de János maradt, mert beszélni akartak vele. Amikor egyedül maradt az asztal körül csoportosuló ifjúsági vezetőkkel szemben, egyszerre úgy érezte magát, mintha bíróság előtt állna, védőügyvéd és barátok nélkül. Mert Jenő csak egyre sopánkodott és mintha szégyelte volna magát, hogy János társaságában van.

De azért bemutatta Jánost az ifjúsági vezetőknek és mentegezni kezdte a fiút.

— Már az iskolában sem bírta Szondyt, mert nagyon fennhordta az orrát... Mondtam neki, hogy ne is hederítsen rá, de hát már nem akadályozhattam meg...

János éppen közbe akart szólni, de dr. Sós megelőzte:

— Nagyon örülünk Máté János, hogy új ember került közénk. A jelek szerint harcos ember — toldotta meg olyan hangon, hogy nem lehetett tudni gúnyolódik-e, vagy csak hangsúlyozza mondanivalóját. — De nekünk fegyelmezett emberekre van szükségünk, hogy célkitűzéseinket valóra válthassuk... Remélem, fiatalember, máskor tékezni fogja vérmérsékletét...

Aztán Póts lépett János mellé.

— Tehát érti? Minden gyűlésünkön itt van a spicli... kétségbeejtő, hogy ennyire a nyakunkon ülnek... Szóval, csak azt akarom mondani, hogy máskor vigyázzon, barátom...

Haja csapzottan lógott alá, homlokán izzadság cseppek csillogtak.

— Igen, majd vigyázok — válaszolta János.

— Azért kár oly nagy hühöt csapni... végeredményben a vezetőség választása megtörtént. Még a végén úgy érzi magát ez a fiú, mintha az államvédelmi előtt állna... Arra pedig még ráér...

Ezt az a sovány kis ember mondta barátságos mosollyal kísérve szavait, aki a vitában is felszólt... Később, amikor együtt mentek el a házból, bemutatkozott. Werner Béla volt.

Amikor otthagyta őket, még hallotta Tar László hangját, amint csendes, de erősen hangsúlyozott szavakkal mondta:

— Jól be kell fogni a munkába... úgylátszik, sok a vére...

Forgott a feje, amint elhagyta a termet. A sok beszédnek megint az lett a vége, hogy ő kapott leckét... Kirchner főpénztáros képe táncolt előtte. Akkor is azt gondolta, hogy úgy kell tennie, ahogy igazságosnak érzi... Most is úgy gondolta, hogy érzelmeit kell követnie. Ekkor döbönt rá, hogy talán konok, önfejű...

Másnap, munka után a gyári úton várta Tallóst. Ahogy messziről megpillantotta, mindjárt mosoly ült ki fáradt arcára. Elébe sietett és amint kezéfgotak, Gergely rögtön megszólalt:

— Dicsekedni akar, János, igaz?

— Én dicsekedni? Éppenséggel nincs mivel. Panaszkodni akarok...

Tallós meglepetten kapta fel fejét.

— Panaszkodni? Én meg azt gondoltam, hogy a tegnapi virtuálával akar büszkélkedni...

János nem számított rá, hogy Tallós már ismeri az esetet...

— Szóval mindent tud... Lám és én még magától vártam segítséget... Magát pedig bizonyára rosszul informálták...

— Téved. Pontosan úgy tudom, ahogy történt...

— És mit szól hozzá. Helyén volt az a bíraskodás?

— Hát én nem tekintem éppen bíraskodásnak a maga cselekedetét, János.

— De nem az én cselekedetemről van szó — magyarázta János és elpanaszolta, hogyan leckéztették meg és milyen idealizálóan bántak vele.

Tallós kicsit nevetett, aztán elkomolyodott.

— Én csak a maga erélyes cselekedére gondoltam... A bíraskodás más lapra tartozik... Nem lett volna joguk fölénykedni magáival. Azok a fiúk rendes emberek, becsületesen gondolkodnak és igyekeznek becsületesen is dolgozni. De tudja, van egy kis hibájuk... Ők nem bádogosok fiai, mint maga. Polgári nevelést kaptak és a fölényesség még a gyerekszobájukból ered... Talán a nevelőnőjükkel, de lehet, hogy a szegényebb szomszéd gyermekével kezdhették. Ott, abban a társaságban nem volna ilyesminek helye, de az emberek nehezen vetik le a beléjük nevelt tulajdonságokat, bármennyi is bennük a jóakarát... De most magáról volna szó, János. Szép emberi tulajdonság a határozott és bátor fellépés, a férfias kiállás. Az az alávaló burzsu fattyú meg is érdemelte, hogy a földretaszítsák... Őszinte, szívből jövő cselekedet volt ez magától... De...! Ha eredményesen akarunk küzdeni, akkor nem érzelmeink és indulataink parancsát kell hallgatnunk... Minden lépésünket meg kell fontolni, János, mert az ellenség mindig lesben áll és várja, hogy idő előtt, vagy rossz helyen rohanjunk ki... Mi lett volna, ha néhány perccel előbb teszi meg? Az egész gyűlés dolgavégezetlenül oszlik fel... Nem? Ezért legyen az ember fegyelmezett. A fegyelem nem gyengeség... A fegyelem erő!

— Értelm! — felelte a fiú kedvetlenül. — Máskor vigyázok magamra.

Tudta, hogy igaza van Tallósnak, de mégis rosszul esett neki az oktató szó. Éppen fölé várta, hogy igazolja tetteit. Csalódottnak érezte

magát. Ő is elítélte. Igyekezett megérteni és elfogadni Tallós nézetét, amely iránt mindig tiszteletet érzett, de belső énje, amelynek jól esett az a csíny... az a kis bosszú, lázadozott... Úgy gondolta, hogy Tallós mégis megsejti kítőró indulatának kulcsát... azt, hogy abban a lökésben bele volt sűrítve minden fájo bánatom visszavágása...

— Különben varj más mondanivalóm is — folytatta Tallós. Az a fizetés-ügy mostanáig húzódozott a munkáskamaránál... Nekik adjuk át az ügyet, habár nem sokat reméltünk tőlük... Persze most is olyan félemás döntést hoztak... Ami engem illet, ma megkaptam a munkakönyvemet. Holnap már be sem megyek...

János megdöbbsent. Tallós volt legfőbb támasza és most elmegy... Hirtelen gyengeség remegett át testén. Ügylátszik, hogy elsápadt, mert Tallós karonfogta és aggodalommal telt hangon kérdezte:

— Csak nincs valami baja?

— Nincs... nincs... — dadogott János és igyekezett összeszedni minden erejét. — Sajnálom, Gergely...

elébe kidolgozott két tenyerét. — Amíg mozgatni bírom őket, addig Elengedte a fiú karját.

— Engem sajnál? No, ezt ne tegye. Nézze ezt a két kezét... tárta elébe kidolgozott két tenyerét. — Amíg mozgatni bírom őket, addig nem vagyok sajnálni való. Különben pedig igazán nem első eset...

— Nem magán sajnálkozom... valóban nem sajnálnivaló ember. Azt sajnálom, hogy nem dolgozunk tovább együtt... egy helyen.

— Egy helyen nem dolgozunk tovább, de együtt dolgozhatunk, János. Sőt egész biztosan együtt dolgozunk még. Erről majd legközelebb beszélök magával. A gyárban egyébként a kancsal Mátyáshoz forduljon, ha valami mondanivalója van. Szereti a tréfát, de rendes ember — fejezte be Tallós a beszélgetést.

Aznap este, amíg János az elhagyott kis mellékutcán Annára várva sétálgatott, egyre Tallós szavai motoszkáltak fejében. Igaz, hogy ő is megintette magatartásáért, de ez egészen más hangon történik. Tallós barát és nem beszél felülről az emberrel... Érdekes, jónéhány esztendővel idősebb, de sohasem érezte fölényét... Úgy beszél vele, mint ember emberrel...

Valamelyik toronyban hatott ütött az óra. Az utcára teljes homály borult, csak valahol a távoli sarkon égett egy lámpa. Fénye egészen szűk körben bírkózott meg a ködös sötétséggel. Az udvarokban néhány későn kopaszodó fa még makacsul suhogtatta fonnyadt, sárgán világító leveleit.

Itt, ebben a sötét utcában találkozott mostanában Annával. Ez a rákényszerített bújódsi valami különös élményszerűséget adott találkozásainak és romantikusnak érezték barátságuk fejlődését. Ha csak tehette, virággal várta Annát. A lány szerette a virágot és mindig örült neki. Annának általában tetszett, ha úgy udvarol neki, ahogy felnőttekhez illik. Most egy krizantémszálat tartogatott kezében, amelyről tudta, hogy a Barsi-ház kapuja előtt eldobódik, mivelhogy krizantém nem nőtt Barsiék kertjében, a lakásba pedig máshonnan került virágot nem vihették be Anna. Egyszer egy kis csokor jázmin adott a lánynak és amikor az öreg Barsi meglátta, nehéz volt a kimagyarázkodás. Na-

gyon óvja Barsi úr a leányát... Jóllehet, ha másról volna szó, nem lenne olyan nagyon szigorú... De vele, Máté Jánossal, bizony nem egyezkedik... nem nyugszik bele az öreg sehogysem.

— Először virágcsokrot hozol, azután selyemharisnya következik és végül a ridikül jön sorra — dörmögte akkor az öreg. — Egy tucat zsebkendőt vehetne a gavallérod, azután kétfelé oszthatnátok...

Már tíz perccel elmúlt hat. Türelmetlenkedni kezdett és sétáját egész rövid távra szűkítve, egyre a kivilágított utcasarkot kémlelte.

Végre meglátta a lányt. Fiús félcipője már messziről kopogott a kövezeten, amint lábait fűgén szedve sietett feléje. Rövid kis kabátkája a vállára vetve libegett, lámpafénytől csillogó, vállára omló haját sötétkék kerek sapka fedte. János nagyon szerette elnézni Annát így, a lámpafény sejtelmes világításában. Ilyenkor angyali szépnek látta. Amikor már csak néhány méternyire kopogtak lépteit, Jánosnak észbejött, hogy Anna esetleg szándékosan várakoztatta meg. Hátha mégis műveletlen, faragatlan fickónak tekinti... Az alatt a néhány pillanat alatt, míg a sötétben feléje közeledett, százféle feltevés cikázott át agyán. Most biztosan csak azért jött, hogy megmondja... De mégsem... Lehet, hogy csak képzelődik, hiszen semmi oka... Vagy az apja is megtudta... Jenő sem mindig megbízható barát...

Amikor végre ott állt előtte, még mindig nem tudta, mi lesz. Kezét sem nyújtotta a lány felé, annyira úrrá lett rajta a várakozás feszültsége.

— Itt vagyok... hallotta azután Anna sietéstől lihegő szavát.

Égy pillanatig mindketten mozdulatlanul álltak, de Anna hirtelen elkapta János kezét és megszorította. A fiú abban a kezében szorongatta a krizantémot és érezte, amint a meleg ujjak végigsímítják a tenyerét, majd megérezve a virágot, lassan visszahúzódnak. A krizantém már ott volt Annánál, magához szorította és fölneezett a fiú arcába.

— Annal — kiáltotta János ujjongva, mint aki nem is meri elhinni, amit lát. — Hát nem haragszol?

Anna pajkosan meglökte Jánost:

— Hogy haragudnék? Ugyan mire is gondoltál, János?

Most már annyira felszabadult, hogy karjai közé kapta a lányt, megemelte és megforgatta maga körül. Azután letette és mielőtt még bármire is gondolhatott volna, ügyetlenül megcsókolta.

Ez volt az első csókjuk.

Arcukat egymáshoz szorítva hallgattak még néhány pillanatig, aztán Anna lassan kibontakozott, megigazította hátracsúszot sapkáját és egészen halkán mondta:

— Te János, jól tetted, hogy a földhöz vágtd azt a Szondyt... Megérdemelte.

Jánossal forgott a világ. Nem olyan könnyű elviselni egyszerre annyi szépet, jót. Gyönyörű ez az élet! Itt áll előtte ez a kis angyalka, aki hirtelen mindent, mindent széppé tett. Még Tallósnál is... mindenkinél, mindenkinél jobban megérthi...

— Anna. Ezt sohasem felejtem el.

A csókot? Vagy a szavakat? Nem, mindent együttvéve. Az a negyedóra, amely akkor sétájuk közben eltelt, az első szerelem minden báját kibontotta számukra. Ilyen perceket csak fiatal, tisztaszívű szerelmesek élhetnek át. Mintha szárnyuk lett volna, úgy haladtak egymás mellett és a szavak úgy símogatták lelküket, mint a legfinomabb bárony.

— Ezt a virágot ma azért sem teszem a temetőbe. Csak azért is beviszem magammal és magamnál tartom holnap reggelig.

— A temetőbe? — csodálkozott a fiú. — Milyen temetőbe hordod az én virágaimat? Erről még nem beszéltél...

— Na, ne gondold komolyan. Az öreg miatt nem vihetem a szobába és így, amikor hazamegyek, az egyik bukszus tövéhez teszem a virágaidat. Ott hervadnak el, onnan viszi szét a szél, vagy mossa el szirmaikat az eső. Nem volna lelkem akárhová eldobni őket... Ez hát az én virágtemetőm, János.